

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขต
เทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

PARTICIPATION OF SANGHA IN LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO
APARIHANIYADHAMMA 7 OF COKESAMRAN SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BAN
HAED DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

พระอธิการสมจันท์ ฉินนกาโม (สารีพันธ์),
พระมหาวิรุฬ วิโรจโน และพระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย

Phraathikan Somjan Chinnagamo (Sareephan),
Phramaha Wiruth Wirojano and Phrakhrusangkharak Thawee Abhayo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Correspondence Author Email: somjan11042508@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 6/11/2023, Revised 11/11/2023, Accepted 11/3/2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สุ่มข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในทะเบียนราษฎร ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 383 ชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD. ผลการวิจัยพบว่า :ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตาม หลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ควรติดตามการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และ บอร์ดประชาสัมพันธ์ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนา

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ; หลักอปินิยธรรม 7

Abstract

This research aims to 1) study the level of participation of monks in community development according to the principles of Aparihaniyadhamma 7 2) compare the participation of monks in community development according to the principles of Aparihaniyadhamma. The 7 principles are classified by gender, age, education level, and occupation. 3) Study suggestions for participation of monks in community development according to the principles of Aparihaniyadhamma 7 in Khok Samran Subdistrict Municipality, Ban Haed District, Khon Kaen Province, Khon Kaen. This research is a quantitative research. Survey data from a research sample of people aged 18 years and over is in the civil registry in the Khok Samran Subdistrict Municipality, Ban Haet District, Khon Kaen Province. The sample size was 383 people, using questionnaires to collect data from 383 samples and analyzing the data using statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test, analysis of variance. One-way ANOVA and LSD. The research findings are as follows: 1) Overall, the public's opinion on the participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance in the sub-district municipality of Khok Samran, Ban Haet District, Khon Kaen Province, is high. 2) There are significant differences in the opinions of the public regarding the participation of monks in community development based on Aparihaniya Dhamma 7 of Righteous Governance in the sub-district municipality of Khok Samran, Ban Haet District, Khon Kaen Province, among different genders, age groups, educational levels, and occupations at a statistical significance level of 0.05. 3) Recommendations regarding the efficiency of public services based on the 4 Principles of Good Governance suggest that the public should participate in monitoring the performance of local governance to promote transparency. They should also participate in formulating local development policies and monitor their local governance comprehensively through online media channels and public relations boards. Public participation in meetings with local government organizations should be encouraged to present problems and seek joint solutions for development.

Keywords: efficiency of public services; Aparihaniyadhamma 7

บทนำ

พระสงฆ์ในสังคมไทยเป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือ การสงเคราะห์ทางจิตใจส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป โดยการสงเคราะห์นั้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามกาลเทศะ ซึ่ง

บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนตามแนวความคิดของพระราชาชนมุนี ประกอบด้วย การให้คำแนะนำทางจิตใจเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ ส่วนบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนควรปฏิบัติตน ประการแรก คือ ต้องเป็นผู้นำทางจิตใจศรัทธาและปัญญา เนื่องจากความเจริญทางวัตถุและความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ทำให้พุทธศาสนิกชนขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอน ของพระพุทธศาสนาไม่มีหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่มีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง พระสงฆ์จึงควรเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนและชุมชน เพื่อยกระดับจิตใจของประชาชนด้วยหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาให้สามารถมีชีวิตอย่างเป็นสุข มีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง ประการที่สอง พัฒนาจิตใจของประชาชน ด้วยกระบวนการให้การศึกษอบรม และส่งเสริมประชาชนให้เกิดสุขภาพจิตที่ดีมีสมรรถภาพจิตใจที่เข้มแข็ง ให้มีความเอื้ออาทรต่อบุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศชาติประการที่สามนี้คือ ต้องส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนและประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในวัด ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด รวมทั้งการจัดให้วัดเพื่อเป็นอุทยานการศึกษา เป็นแหล่งความรู้แก่เยาวชนและประชาชน ประการที่สี่ คือ ต้องส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม พระสงฆ์จึงควรปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนทางด้านการสร้างจิตสำนึกในการเป็นศาสนาประจำชาติของพุทธศาสนาเพิ่มจิตสำนึกในหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน และจิตสำนึกในการศึกษาอบรมปฏิบัติธรรม ให้เป็นผู้รู้ผู้ตื่น และผู้เบิกบานอยู่เสมอ ประการที่ห้า คือ ต้องให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความทุกข์ยากและเดือดร้อน พระสงฆ์จึงควรให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบความทุกข์ยากเท่าที่จะสามารถทำได้โดยการให้หลักธรรม คำปรึกษาแนะนำและการให้กำลังใจประการที่หก คือ ต้องช่วยแก้ไข้ปัญหาของชุมชน พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแก้ไข้ปัญหาของชุมชนตามความสามารถโดยทำเป็นขั้นตอน มีการวางแผนตามหลักของพระพุทธศาสนา (พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร, 2561 : 13)

พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ นั้นถือว่ามีความสำคัญต่อองค์กรพระพุทธศาสนา มาก เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่โดยปกติแล้ว ยังต้องรับภาระหน้าที่ในฐานะพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากทางคณะสงฆ์อีกส่วนหนึ่งด้วย จึงต้องรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในศาสนกิจอื่น ๆ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในพันธกิจใน 6 ด้าน คือ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการเผยแผ่ (3) ด้านการศึกษา (4) ด้านสาธารณูปการ (5) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ (6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ (พระสุภาพ สุภาโว, 2561 : 20)

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่มีความศรัทธาและนับถือพระพุทธศาสนา จนพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานและแก่นสารของขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมไทย ที่คนไทยยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางวิถีชีวิตที่กลมกลืน เมื่อคนไทยตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่มเป็นชุมชน หมู่บ้านขึ้นที่ใด จะมีวัดปรากฏในชุมชนนั้น เพื่อแสวงหาเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นการขัดเกลาจิตใจให้มีความสงบ อาศัยพระสงฆ์ให้การแนะนำสั่งสอนโดยนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เพื่อค้นพบความจริง อันเป็นสัจธรรมในชีวิตของตนเองและยกระดับของจิตใจให้สูงขึ้น สังคมไทยประกอบด้วยสถาบันหลักที่สำคัญ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยโดยเฉพาะ สถาบันพระพุทธศาสนา ที่ถือว่าเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิต การศึกษา ศิลปะวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางจิตใจของชาวบ้านและสังคมเป็นที่เคารพนับถือบูชา (พระบัวสอน ทองสลับ, 2563: 328)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ว่ามีการประยุกต์ใช้หลักอปริ

หวนนิยธรรม 7 และพระสงฆ์ในปัจจุบันมีบทบาทอย่างไรบ้างในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากพระสงฆ์ ในการปฏิบัติงานมากนักน้อย มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะบริหารจัดการงานให้ประสบความสำเร็จ พร้อมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้จักควบคุมอารมณ์ด้านจิตใจของตนเองในการบริหารจัดการหน้าที่ได้ประสบความสำเร็จมีอยู่ในระดับใด ทั้งนี้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้เป็นแนวทางของพระสงฆ์ในการพัฒนาให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนต่อไป และจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางศาสนาสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967: 99) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสัญชาติไทย อยู่ในทะเบียนราษฎร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโนนศิลา อำเภอนโนศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยรวมประชากรทั้งหมด จำนวน 8,965 คน (สถิติประชากรในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ในปีพุทธศักราช 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสัญชาติไทยอยู่ในทะเบียนราษฎร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 : 99) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา และอาชีพ ข้อคำถามเป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่นโดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุดกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 4 3 2 1 คะแนน ตามลำดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence:IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.66 – 1.00 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.979

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ข้อ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมด้านสังคม	3.58	.57	มาก
2. การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	3.49	.53	มาก
3. การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	3.50	.60	มาก
โดยรวม	3.52	.53	มาก

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนา

ชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 มาก 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านสังคม

ข้อ การมีส่วนร่วมด้านสังคม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ	3.76	.78	มาก
2. พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนเล็กน้อย	3.63	.71	มาก
3. พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต	3.53	.71	มาก
4. พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน	3.47	.70	มาก
5. พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน	3.58	.75	มาก
6. พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ	3.52	.67	มาก
7. พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา	3.58	.74	มาก
โดยรวม	3.58	.57	มาก

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 มากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติ รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนเล็กน้อย คือ พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน คือ พระสงฆ์มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ

ข้อ	การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน	3.49	.67	มาก
2.	พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	3.48	.70	มาก
3.	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ	3.40	.67	มาก
4.	พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม	3.48	.70	มาก
5.	พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน	3.47	.70	มาก
6.	พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3.59	.72	มาก
7.	พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน	3.51	.67	มาก
โดยรวม		3.49	.53	มาก

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่า ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน รองลงมา คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม คือ พระสงฆ์มีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม

ข้อ	การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม	3.53	.71	มาก
2.	พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี	3.55	.78	มาก
3.	พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน	3.46	.69	มาก
4.	พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด	3.47	.71	มาก
5.	พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	3.48	.70	มาก
6.	พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน	3.51	.72	มาก
7.	พระสงฆ์ได้มีการออกไปเผยแพร่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต	3.51	.74	มาก
โดยรวม		3.50	.60	มาก

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 พบว่า ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี รองลงมา คือ พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม คือ พระสงฆ์ได้มีการออกไปเผยแพร่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต คือ พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน คือ พระสงฆ์มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น คือ พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวม มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุภาพ สุภาโว (2561: 10) สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่โดยพระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชนในชุมชน และวัดได้อย่างลงตัว และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน อย่างยั่งยืน

มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่ “กระบวนการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการพัฒนา” ที่มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” หรือ “กลุ่มคน” โดยการยึดคนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความ เข้มแข็งทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีอิสรภาพใน การกำหนดวิถีชีวิต การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ที่เน้นความยั่งยืนของสังคม และ สิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เองงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จัหวัด นครศรีธรรมราช ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้าน เศรษฐกิจ 3) ด้านวัฒนธรรม 4) ด้านสาธารณสุข และ 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบาทที่พระสงฆ์มีกับชุมชน ซึ่งช่วยสร้างคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมและช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ พระศาสนาต่อไป

1. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านสังคมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่นพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมากน้อย มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุมมา มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ และพระสงฆ์มีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติ ชัยภูวนาค (2559 : 97 – 101) เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ควรมีการประชุมพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ให้สม่ำเสมอเพื่อกระชับความสัมพันธ์ของสมาชิก และให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานของเครือข่าย ตลอดจนเครือข่ายพระสงฆ์ควรจัดทำระบบ ฐานข้อมูล ประวัติและผลงานของพระสงฆ์นักพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน และเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นและติดต่อสื่อสารกัน และคณะสงฆ์ควรให้การสนับสนุนพระสงฆ์นักพัฒนา ที่มีผลงานโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับ โดยถวายรางวัลหรือการประกาศเกียรติคุณในการทำงานเพื่อสังคม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งควรมีการติดตามให้คำปรึกษา แนะนำ แก่สมาชิกในเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ อยู่เสมอเพื่อทำให้การดำเนินงานของสมาชิกในเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ และสื่อต่าง ๆ ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ให้เป็นที่รู้จักของสาธารณะมากกว่าปัจจุบัน

2. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจตามหลักอปริหานิยธรรม 7 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน บทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน กิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน การจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนร่วมมีการฝึกอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธโร (2561: บทคัดย่อ) พบว่าการพัฒนามีดังนี้ 1) การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของความมีจิตสำนึกมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาศึกษา จนถึงการใช้ปัญหาอื่น ๆ ที่

เกิดในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสามารถที่พึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) การพัฒนาชุมชนตามการปฏิบัติกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือ การปกครอง ศาสนาศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ พร้อมทั้งศีลธรรม จริยธรรม เชิงพุทธอื่น ๆ ทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญาสังคม เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในลำดับต่อไป 3) การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์นักพัฒนาจังหวัดลำปาง ในการพัฒนาคณะสงฆ์ คือ การจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์มากที่สุดโดยเน้นเรื่องหลัก ๆ ที่จะพัฒนาคณะสงฆ์ เช่นเรื่องการศึกษาธรรม ศึกษาบาลี ซ่อมแซมส่งเสริมสิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อคณะสงฆ์ ช่วยอบรมเผยแผ่หลักธรรม อนุเคราะห์และสงเคราะห์ ด้านการศึกษา การช่วยเหลือ ประชาชนทั้งจิตใจ และสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ หาสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้คณะสงฆ์ทำงานได้ อย่างว่องไว ชัดเจน จัดการให้เจ้าอาวาสทุกวัดอบรมหาความรู้เรื่องพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ หาวิธีแก้ไขข้อขัดแย้งของคณะสงฆ์และบ้าน อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การเคารพกัน รู้จักมีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ช่วยกันสอดส่องดูแลให้ทั่วถึงสิ่งเหล่านี้ที่มีความโดดเด่นในแต่ละด้าน เพื่อหวังให้คณะสงฆ์จังหวัดลำปาง และประชาชนในชาติมีความรักและเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างให้มีความเจริญ โดยใช้ กลไกทางพระพุทธศาสนา ในการพัฒนาชุมชนสืบไป

3. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 การมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรมอปริหานิยธรรม 7 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 อยู่ในระดับมาก กล่าว คือ มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี พระสงฆ์มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม รองลงมา คือ พระสงฆ์ได้มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต บทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน มีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด และพระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระวัชรินทร์ เรกระโทก (2559 : บทคัดย่อ) วิถีชีวิตของคนไทยในอดีต วัดและชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งโดยวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน เริ่มต้นแต่การให้การศึกษาเป็นสถานที่พบปะปรึกษาหารือเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน รวมถึงการเพาะบ่มขัดเกลานิสัยของคนในชุมชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความรักใคร่สามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คำสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าเป็นทิศเบื้องบ และเป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น แต่จากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม และสังคมไทยที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชนดังเช่น ในอดีตก็มีระดับที่มีช่องว่างห่างกันไป ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถสืบทอด และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยแต่ดั้งเดิมคนในชุมชนเริ่มละเลยศีลธรรมอยู่ใน สภาพแล้งน้ำใจและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมองไม่เห็นความสำคัญของวัดในทางพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความขาดแคลนการนับถือทางศาสนาและจริยธรรม และเป็นสาเหตุ ของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสังฆาธิการทำหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ ประชาชนจะมีความศรัทธาเชื่อมั่นที่จะนำบุตรหลานไปบวชเรียน และให้อยู่ในปกครองด้วยนั้น ย่อมจะต้องตั้งความหวังไว้ค่อนข้างสูงที่จะได้รับการฝึกฝนอบรมด้านอุปนิสัยพฤติกรรม ของบุตรหลานของตนให้เป็นคนดีของพระพุทธศาสนา เป็นผู้ทางคุณธรรมและจริยธรรม ของสังคมในชุมชนได้ พระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการ พระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบต่อไปก็ต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆา

การ เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสงฆ์ฆาติการ ระดับเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธา ของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

แผนภูมิภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

บทสรุป

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ในมุมมองของประชาชน ต้องการให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 เช่น มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชน มีการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน มีความพร้อมเพียงในการพัฒนาในกิจกรรมที่ได้อบรมประชุม มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาขององค์กรชุมชนต่าง ๆ และมีการชักชวนประชาชนให้รวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชน มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน บทบาทในการส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน กิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน การจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ พระสงฆ์มีบทบาทในการชักชวนประชาชนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนร่วมมีการฝึกอบรม สั่งสอนให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ชุมชนไปดูงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านอาชีพ และมีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี มีการจัดประชุมด้านวัฒนธรรม มีการออกไปเผยแผ่วัฒนธรรมตามหลักในการดำรงชีวิต บทบาทในการเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้แก่ประชาชน มี

การจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พระสงฆ์มีการจัดให้มีสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุภายในวัด และมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตที่ดีของประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนควรมีการเสริมสร้าง และพัฒนาการบริหารท้องถิ่นตามหลักหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอยู่เสมอ และควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ
2. องค์การทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของ การศึกษาเรียนรู้ธรรมศึกษา ในเรื่อง หลักการบริหารนิยธรรม 7 เป็นต้น ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักธรรมและนำไปประยุกต์ใช้
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอบรมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนและประโยชน์ในพัฒนาชุมชน และมีการจัดสถานที่ให้มีความเพียงพอ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มาให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร “บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ”

การนำไปใช้ประโยชน์

องค์การทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของพระสงฆ์ในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อการศึกษา “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทศนคติ หลักธรรม นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมองค์กร การพัฒนาเครือข่ายกองทุน เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ์ ขวัญนาค. (2559). *การศึกษาด้านการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระวัชรินทร์ เรกระโทก. (2559). *บทบาทผู้นำในการพัฒนาชุมชนของพระสังฆาธิการ ในอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาธีรวัฒน์ ญาณธีโร. (2561). *สังฆพัฒนา: การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์นักพัฒนาจังหวัดลำปาง*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(3), 654 – 671.
- พระบัวสอน ทองสลับ. (2563). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตปกครองของคณะสงฆ์ภาค 10*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Taro Yamane. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.